

TEMELJNO ZNAČENJE VINKA ŽGANCA U OTKRIVANJU VEZA IZMEĐU HRVATSKE I MAĐARSKE FOLKLORNE GLAZBE

SAŽETAK

Béla Bartók je 1906. planirao na licu mjesta proučavati folklornu glazbu svih susjednih naroda Mađarske. Nažalost, prvi svjetski rat i njegove posljedice onemogućili su njegove planove; nije mogao proći sve zemlje, susjede Mađarske. Iako je uspio sakupiti slavčku i rumunjsku folklornu glazbu u velikim količinama te ukrajinsku, srpsku, njemačku i romsku u manjoj mjeri - hrvatsku narodnu glazbu nije uopće uspio sakupiti.

Bartók je 1933. sumirao svoje komparativne studije mađarske glazbe i glazbe susjednih naroda, prvo u predavanjima na radiju a kasnije u publikacijama u kojima je opisao građu drugih istraživača jugoslavenskog materijala. Grada V. R. Dorđevića, L. Kubic i Fr. S. Kuhača ne pokazuje nikakve značajne veze s mađarskom narodnom glazbu, no *Hrvatske pučke pobjevke iz Medumurja* (I svezak) Vinka Žganca zaista svjedoče o važnim vezama. Po Bartóku, 389 međimurskih melodija ima mađarska muzička obilježja tj. 60% od cijele građe. Unutarnja podjela je još zanimljivija: 190 melodija ima obilježja starog (pentatoničkog) stila mađarske narodne muzike (30%), 150 "novog stila" i 41 melodija ima također punktirani ritam s drugim stilskim naznakama. Najveće iznenađenje i radost za Bartóka bio je postotak pentatoničkog stila: 30%.

U kasnijim Žgančevim publikacijama vidljiva je interakcija između hrvatskih i mađarskih glazbenih stilova kao i nekih općih tipova napjeva koji potječu iz drugih izvora (arhaičnih općevropskih, a možda i rimskih ili bizantijskih). U zbirci Vinka Žganca *Zagorje* autor nalazi 2,9% općevropskih melodija, 4,8% karakterističnih hrvatskih melodija koje imaju mađarske (uglavnom preko-dunavske) varijante i 5,5% s karakterističnim mađarskim utjecajem.

U nekoliko zagorskih napjeva vidljive su istovjetne parlando, rubato završne formule:

| ♪ ♪ ♪ ♪ | ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ || odnosno | ♪ ♪ ♪ ♪ (.) ♪ ♪ ♪ |

Etnomuzikologija, naročito komparativno istraživanje folklorne glazbe Mađara i susjednih naroda, zahvaljuje Žgancu za njegove zbirke gotovo toliko koliko i Bartóku za njegov znanstveni rad.